

Szentendrei Járásbíróság
31.P.20.632/2021/19.

1

A Szentendrei Járásbíróság a dr. Pék Edina kamarai jogtanácsos által képviselt **Defactoring Zrt.** (1123 Budapest, Ráth György u. 56. szám alatti székhelyű) felperesnek – a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (1154 Budapest, Őrjáró tér 5. szám alatti székhelyű, ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt

alperes ellen **kölcsöntartozás megfizetése** iránt indított perében meghozta a következő

Í T É L E T E T :

A bíróság felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg alperesnek 165.000,- (százhatvanötezer) Ft perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítésétől számított 15 napon belül a Budapest Környéki Törvényszékhez címzett, de a Szentendrei Járásbíróságon írásban, elektronikus úton benyújtható fellebbezésnek van helye.

A fél a fellebbezését elektronikus úton köteles benyújtani. Ha a fél a fellebbezést nem elektronikus úton, vagy elektronikus úton, de nem az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény és a végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő, az hatálytalan.

A bíróság tájékoztatja a feleket, hogy a másodfokú bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz, a felek bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart. Tárgyalás tartását a fellebbező fél a fellebbezésében, illetve az ellenfél csatlakozó fellebbezésének kézhezvételétől számított nyolc napon belül, a fellebbező fél ellenfele pedig a fellebbezés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti.

Ha a fellebbezés csak a kamatfizetésre, perköltség viselésére vagy összegére vonatkozik, illetve a meg nem fizetett illeték vagy állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, vagy csak a teljesítési határidővel kapcsolatos, illetve csak az ítélet indokolása ellen irányul – és a felek a tárgyalás tartását nem kérték – a másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el. A felek ezekben az esetekben tárgyalás tartását kérhetik.

INDOKOLÁS

A bíróság a felek nyilatkozatai, alperes személyes előadása, Á. Cs. tanú vallomása, és a felek által csatolt iratok alapján az alábbi tényállást állapította meg.

Alperes egy gépjármű megvásárlása érdekében 2005. november 14. napján 2005036500-ZZ azonosítószám alatt svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az **Erste Leasing Autófinanszírozási Zrt.**-vel (továbbiakban: felperesi jogelőd1). A kölcsönszerződés alapján a felperesi jogelőd1 vállalta, hogy az alperes által megvásárolni kívánt Skoda Fabia Combi Ambiente 1,4 16V típusú, TMBHC46XY64609397 alvázszámú személygépjármű 3.355.000,- Ft összegű vételárából az önrész (335.500,- Ft) feletti részt, azaz 3.019.500,- Ft-ot kölcsönbe ad alperesnek. A kölcsön futamidejét 120 hónapban határozták meg, az induló ügyleti kamatlábat 6,57 %-ban, az induló teljes hiteldíj mutató mértékét pedig 6,91 %-ban. Az induló törlesztőrészlet 34.389,- Ft volt. A havi törlesztőrészletek esedékessége minden hónap 15. napja volt.

A szerződő felek a szerződés pénzügyi paraméterei között rögzítették, hogy a kölcsön devizaneme svájci frank.

A felperesi jogelőd1. a kölcsönt oly módon vállalta folyósítani, hogy a kölcsönszerződés hatálybalépésekor a teljes kölcsönösszeget az alperes helyett és nevében megfizetett vételárrészként átutalja a gépjárművet alperesnek értékesítő Duna Autó Rt.-nek (a továbbiakban: szállító). Alperes a havonta esedékessé váló törlesztőrészletek megfizetését postai csekken, a felperesi jogelőd1. megadott, és a kölcsönszerződésben rögzített bankszámlájára történő teljesítéssel vállalta.

A kölcsönszerződésben rögzítették a szerződő felek azt is, hogy a törlesztőrészletek, a kölcsön ügyleti kamatlába és az induló teljes hiteldíjmutató a felperesi jogelőd1. általános szerződési feltételeiben meghatározott módon változhat, amit alperes a kölcsönszerződés aláírásával az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként tudomásul vett.

Alperes a fizetési kötelezettségeinek késedelmes teljesítése esetére késedelmi kamatfizetési kötelezettséget is vállalt a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresével megegyező mértékben.

A kölcsönszerződés a 10. pontjában tartalmazta alperes azon nyilatkozatát is, hogy a hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértette és tudomásul vette, valamint a felperesi jogelőd1. üzletszabályzatát és a hitelszerződésekhez tartozó általános szerződési feltételeit elolvasta, a benne foglaltakat megértette és annak egy-egy példányát át is vette.

A felperesi jogelőd1. hitelszerződésekre vonatkozó általános szerződési feltételei (a továbbiakban: ASZF) a 4. pontjában tartalmazta a hitel pénzügyi feltételeire vonatkozó rendelkezéseket. A 4.1.1. pontban a hitel feltételeinek meghatározása körében felperesi jogelőd1. rögzítette, hogy a hitel összege euróban, svájci frankban vagy magyar forintban kerül meghatározásra. Azonban a folyósítás és a hitel visszafizetése, (törlesztése) minden esetben magyar forintban történik. Az euróban, vagy a svájci frankban meghatározott hitel (a továbbiakban együtt: deviza alapú hitel) forintban kifejezett összege, devizaneme, (a továbbiakban: devizanem) és futamideje a hitelszerződésben kerül rögzítésre.

Az ÁSZF 4.1.2. pontja szerint a deviza alapú hitel forintban kifejezett összege – a hitel devizanemének megfelelően – az Erste Bank Hungary Rt. által közzétett, a hitelszerződés hatálybalépése után érvényes hivatalos forint/devizanem deviza vételi árfolyam (a továbbiakban: bázis devizaárfolyam) alapján kerül meghatározásra. Amennyiben a hitelszerződés hatálybalépésnek napja nem árfolyamjegyzési nap, akkor a számítás során a hatálybalépést megelőző legközelebbi árfolyamjegyzési napon érvényes árfolyamot kell figyelembe venni.

A ÁSZF 4.1.3. pontja tartalmazta a törlesztőrészletek összegének meghatározására szolgáló képletet, a 4.1.4. pontja pedig a deviza alapú hitel esetén a forintban meghatározott törlesztőrészletek alapján meghatározható, devizában kifejezett törlesztőrészletek kiszámításának képletét.

Az ÁSZF 4.1.5. pontja értelmében a felperesi jogelőd1. köteles volt alperes részére értesítést küldeni a hitel összegéről, az eredeti törlesztőrészletek összegéről, valamint a törlesztőrészletek tőke és kamattartalmáról a hitelszerződésnek megfelelő devizanemben és forintban is kifejezve.

Az ÁSZF 4.2. pontja tartalmazta a hitel kamatára és kamatlábra vonatkozó rendelkezéseket. A 4.2.1. pont szerint alperes a hitel összege után a törlesztőrészletekben volt köteles kamatot fizetni felperesi jogelőd1.-nek. Az egyes törlesztőrészletekben fizetendő kamat az ÁSZF 4.2.3. pont szerinti kamatidőszakokban a hitelszerződésnek megfelelő devizanemben fennálló tőketartozás és a hitelszerződésben meghatározott ügyleti kamatláb alapján került megállapításra az ugyanezen ÁSZF pontban írt képlet szerint.

Az ÁSZF 4.2.2. pontja külön is tartalmazta a deviza alapú hitel esetén az egyes törlesztőrészletekben foglalt, forintban megfizetendő kamatnak a hitel devizanemében meghatározott tőketartozás alapján történő kiszámítására vonatkozó képletet is.

Az ÁSZF 4.3. pontja tartalmazta az ügyleti kamatláb és törlesztőrészletek változására vonatkozó rendelkezéseket. Az ÁSZF 4.3.1. pontjában rögzítésre került a CHF LIBOR mindenkori értékének fogalmi meghatározása. Az ÁSZF 4.3.2. pont b) pontja szerint, ha a hitel devizaneme svájci frank, akkor az új ügyleti kamatláb a hitelszerződés hatályba lépésekor megállapított ügyleti kamatláb, valamint az újra-megállapítás időpontjában érvényben lévő CHF LIBOR és a hitelszerződés hatálybalépésekor érvényben lévő CHF LIBOR különbségének az összege. Az ügyleti kamatláb minden naptári év január 1-jén és július 1-jén került újra meghatározásra.

Az ÁSZF 4.3.3. pontja tartalmazta azt a tájékoztatást, hogy az ügyleti kamatláb megváltozása esetén automatikusan megváltozik a törlesztőrészletek összege. A még esedékessé nem vált törlesztőrészletek összegei a fennálló, még esedékessé nem vált tőketartozás, és az újra-megállapított ügyleti kamatláb alapulvételével az ÁSZF 4.1.3., illetve 4.1.4. pontban meghatározott módszerrel kerülnek kiszámításra.

Az ÁSZF 4.3.4. pontja szerint az ügyleti kamatláb megváltozása esetén változhat a törlesztőrészlet tőketartalma, de a még esedékessé nem vált tőketartozás teljes összege nem.

Az ÁSZF 4.4. pontja tartalmazta a fennálló tőketartozás mindenkor megállapítására használt számítási módszert, és a hitelszerződésben rögzített devizanemben kifejezett tőketartozás forint ellenértékének kiszámítási módszerét is.

Alperes a szállítótól a gépjárművet 2005. november 18. napján átvette és a kölcsön törlesztését ezt követően megkezdte.

Felperesi jogelőd1. és alperes 2011. január 25. napján a kölcsönszerződést havi fix devizalapú hitelkonstrukcióra módosította.

Felperesi jogelőd1 2012. december 31. napjával beolvadt az Erste Bank Hungary Zrt.-be (a továbbiakban: felperesi jogelőd2.).

Alperesi jogelőd2. 2015. február 1-jei fordulónappal 2015. április 20. napján elkészítette a kölcsönszerződést érintően a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) rendelkezései szerinti elszámolást. Ennek eredményeként 1806,62 CHF tisztességtelenül felszámított összeget számolt el az alperes javára. Az elszámolást alperes 2015. április 28. napján átvette, azt jogorvoslattal nem támadta meg, ezért az felülvizsgálnak minősül.

2016. április 26. napján felperesi jogelőd2. a kölcsönszerződést az ÁSZF 9.2. pontjára alapítottan azonnali hatállyal felmondta, mivel alperes nem teljesítette a kölcsönszerződés szerinti fizetési kötelezettségeit. Felperesi jogelőd2. a felmondásban alperes lejárt tartozását 211.433,- Ft összegben fennállónak állította. Az azonnali hatályú felmondással lejárttá tett teljes tartozását pedig 822.736,- Ft összegben jelölte meg a tartozás részletezéséről szóló levelében. A felmondást alperes helyettes átvévője útján 2016. május 6. napján átvette.

Felperesi jogelőd2. 2016. december 8. napján a kölcsönszerződésből eredő követelését a felperesre engedményezte. Az engedményezés tényéről a felperesi jogelőd2. és felperes az alperest közösen értesítette, amely értesítést alperes 2017. március 9. napján átvett.

Felperes keresetében kérte, hogy a bíróság alperest kötelezze 786.043,- Ft tőke, és ennek 2016. december 9. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkor jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamat, valamint perköltsége megfizetésére. Állította, hogy jogelődje az alperessel a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 523. §-a alapján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött, amely alapján alperesnek 3.019.500,- Ft összegű kölcsönt folyósított. A kölcsönszerződés alapján ezen összeg felperesi jogelőd1. részére történő visszafizetésére volt alperes köteles, azonban e fizetési kötelezettségének nem tett eleget. Ennek okán felperesi jogelőd2. 2016. április 26. napján – alperes fizetési késedelmére hivatkozással – az ÁSZF 9.2. pontja alapján a kölcsönszerződést felmondta, az 2016. május 5. napján hatályosult. Így alperes tartozása egyösszegben esedékessé vált. A kölcsönszerződésből eredő fennálló hátralékos tartozást tehát alperes a kölcsönszerződés teljesítése címén, a Ptk. 198. §-ában foglaltakra is figyelemmel köteles felperesnek megfizetni, aki a felperesi jogelőd2.-től a követelést engedményezés útján 2016. december 8. napján megszerezte.

Felperes az alperes által előterjesztett érvénytelenségi kifogás kapcsán állította, hogy a kölcsönszerződés nem érvénytelen, mivel a felperesi jogelőd1.-től alperes az árfolyamkockázat kérdésében megkapta a megfelelő tájékoztatást, történetesen azt, hogy az árfolyamkockázatot maga az adós viseli. A kölcsönszerződés ezt igazolja, hiszen annak legelső sora arról szól, hogy a kölcsön devizaneme svájci frank, illetve a kölcsönszerződés 7. pontja a pénzügyi paraméterek kapcsán is ugyanezt rögzítette. A kölcsönszerződés 10. pontjának 5. mondata pedig ugyancsak azt az alperesi nyilatkozatot tartalmazza, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást megértette, tudomásul vette. Ezen túlmenően a tájékoztatás szempontjából figyelembe kell venni kiegészítő tartalmú rendelkezésként az ÁSZF-et is, ennek különösen a 4. pontját. Ez ugyanis tartalmazta a kiszámítási képleteket, amelyeknél részletesebb tájékoztatást nem is lehetne adni.

Alperes felmondást érintő védekezésével összefüggésben előadta azt is, hogy a felmondás érvénytelen nem lehet, legfeljebb a jogellenességére hivatkozhatna alperes, azonban a felmondás időpontjában alperesnek a kölcsönszerződésből eredően tartozása állt fenn, tehát a kölcsönszerződés felmondása jogszerűen történt meg.

Felperes engedményesi pozícióját a keresetleveléhez mellékelt engedményezési értesítő kétséget kizáróan igazolja, így perbeli legitimációjának hiánya fel sem merülhet. Alperes a törvényi elszámolást pedig már nem vitathatja, hiszen az felülvizsgálnak minősül.

Alperes ellenkérelmében felperes keresetének elutasítását és perköltségeiben történő marasztalását kérte. Védekezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés teljes egészében érvénytelen, mivel az árfolyamkockázat körében a felperesi jogelődtől nem kapott tájékoztatást, így a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot alperesre hárító rendelkezései, – tehát az ÁSZF 4.1.4. pontjának és 4.4.2. pontjának rendelkezései tisztességtelenek a Ptk. 209. § (1), (2) és (4) bekezdéséből következően, valamint a 2/2014. polgári jogegységi határozat 1. pontjában foglaltak szerint is. E szerződési rendelkezéseket tehát mint fogyasztói szerződésben lévő rendelkezéseket a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmisnek kell tekinteni. Ezek azonban a főszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések, és ezért a szerződés teljes érvénytelenségét váltják ki.

Állította, hogy a tájékoztatás nem történt meg. A kölcsönszerződésnek sem a 7., sem a 10. pontja, de még az ÁSZF 4.1.1. és 4.1.4. pontja sem alkalmas az árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmának igazolására. Sem a kölcsönszerződés, sem az ÁSZF rendelkezései nem tartalmaznak leírást az alperes részére az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatásról. Így a kölcsönszerződés fent hivatkozott szövegéből nem állapítható meg az, hogy a felperesi jogelőd1. a szerződéskötéskor vagy azt megelőzően világos és érthető tájékoztatást adott az árfolyamkockázat hatásairól alperesnek. Így arról, hogy az árfolyamváltozásnak a törlesztőrészletekre milyen hatása van, illetve, hogy az árfolyamváltozás akár jelentősen növelheti a kölcsönszerződésből eredő alperesi terheket, így a törlesztőrészletek összegét oly módon, hogy azok korlátozás nélkül emelkedhetnek is, és mindez a kölcsönszerződés futamideje alatt valósan bekövetkezhet. Sem a szerződés, sem az ÁSZF rendelkezései nem tartalmazták átlátható, és a fogyasztó számára is levezethető módon az árfolyamváltozás mechanizmusát sem. Ezért az alperes, mint fogyasztó az ügyletkötéskor nem volt abban a helyzetben, hogy a szerződésből rá háruló valós gazdasági következményeket felmérje. Így az árfolyamkockázatot felperesre hárító szerződési rendelkezések tisztességtelenek.

Alperes érvelt azzal is, hogy az árfolyamkockázatot alperesre hárító szerződési rendelkezések a Ptk. 205/B. (2) bekezdése szerinti szokásos szerződési gyakorlattól eltérő szerződési rendelkezéseknek tekinthetők, amelyről a felperesi jogelőd1.-nek külön kellett volna alperest tájékoztatni. Erre azonban nem került sor, azért e szerződési rendelkezés nem vált a felek kölcsönszerződésének részévé.

Mivel a teljes kölcsönszerződés érvénytelen, ezért annak felmondása is érvénytelen. Különös tekintettel arra is, hogy a felmondásban megjelölt tartozásösszeg bizonytalan, illetve nem a ténylegesen fennálló tartozási összeg szerepel benne.

Felperes perbeli legitimációja sem igazolt, hiszen az engedményezésre vonatkozó konkrét okiratot nem csatolta. Ugyanakkor engedményesként csak a szerződésből fakadó követelést szerezte meg. Ezért a szerződés érvénytelenségének esetére követelést az alperessel szemben nem érvényesíthet. Felperes engedményesként a szerződés érvényessé nyilvánítását sem kérheti, amely ellen egyébként alperes ellenkérelmében tiltakozott.

A kölcsönszerződés érvényességének esetére alperes ellenkérelmében felperes követelésénekösszegezését is vitatta.

Felperes keresete nem megalapozott az alább kifejtettek miatt:

Alperes a keresettel szembeni védekezésül elsődlegesen érvénytelenségi kifogással élt. Állította, hogy a közte és felperesi jogelőd1. között 2005. november 14. napján létrejött kölcsönszerződés teljes egészében érvénytelen. Valamely szerződés vagy szerződési feltétel érvénytelensége a szerződés megkötésének időpontjára visszavezetve vizsgálható, hiszen az érvénytelenség lényeges tartalmi eleme, hogy a szerződés vagy annak egy része már megkötésekor olyan hibában szenvedett, hogy arra a későbbiekben jogot alapítani nem lehet. Erre tekintettel a bíróság a vonatkozó jogszabályok 2005. november 14. napján hatályos rendelkezéseinek alapulvételével vizsgálta alperes érvénytelenségi kifogását.

A felek között a perben nem volt vitatott az, hogy felperesi jogelőd1. és alperes között a Ptk. 523. §-ában szabályozott kölcsönszerződés jött létre. Felperes keresetleveléhez mellékelte kölcsönszerződés másolatából az is kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a perbeli kölcsönszerződés deviza alapú. A kölcsön ezen jellemzőjét ugyanis a szerződés már az azonosító adatok között is tartalmazta, és a szerződés pénzügyi paraméterei között a 7. pontban ezt még egyszer megismételte. Ezt a tényt egyébként alperes a személyes meghallgatása során is megerősítette (P.20.304/2019/6. sorszám alatti jegyzőkönyv 3. oldal, utolsó bekezdés), hiszen előadta, hogy a szállító alkalmazottjának tanácsát követve a felperesi jogelőd1.-től deviza alapú, ezen belül is svájci frank alapú kölcsönt akart felvenni, hiszen annak akkor a forint alapú kölcsönökhöz képest alacsonyabb volt a törlesztőrésze. A kölcsönszerződés részét képező ÁSZF 4.1.1. pontja azt is egyértelművé tette, hogy a svájci frank devizanemben nyilvántartott kölcsönt a felperesi jogelőd1. forintban fogja folyósítani, és azt alperes forintban köteles részére visszafizetni. Emellett az ÁSZF 4.1.2., 4.1.3. és 4.1.4. pontjai tartalmazták a részletszabályokat arra vonatkozóan, hogy a kölcsön devizában kifejezett összege, illetve a törlesztőrészek forintban és devizában kifejezett összege milyen számítási módszerrel kerül meghatározásra.

A per során a kölcsönszerződés fogyasztói jellege szintén nem volt vitás. A kölcsönszerződésből magából és alperes tényelődéséből az is kitűnt, hogy a kölcsön összegét

egy gépjármű magáncélú megvásárlására kívánta fordítani alperes. Így a perben az volt megállapítható, hogy a kölcsönszerződés megkötése szempontjából felperes a Ptk. 685. § d) pontja alapján fogyasztónak minősült és így a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződés volt.

Alperes a védekezésében érvelt azzal is, hogy az árfolyamkockázatot alperesre hárító szerződési rendelkezések a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő szerződési feltételnek minősültek akkoriban. Ezekről felperesi jogelőd1. azonban külön nem tájékoztatta a szerződéskötés során alperest, ő ezekre vonatkozó kifejezett elfogadó nyilatkozatot sem tett, ezért e rendelkezések nem is váltak a szerződés részévé. Ezért a bíróságnak elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy az árfolyamkockázatot alperesre hárító szerződési rendelkezések a kölcsönszerződés részévé váltak-e.

A Ptk. szerződéskötéskor hatályos 205.§ (5) bekezdése kimondja, hogy külön tájékoztatni kell a másik felet arról az általános szerződési feltételről, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltér. Ilyen feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél - a külön, figyelemfelhívó tájékoztatást követően - kifejezetten elfogadta.

A perrel érintett kölcsönszerződés megkötésekor a devizakölcsön, annak mindkét formája elterjedt pénzügyi termék volt, azokat a fogyasztók is nagy számban kötötték meg. A deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor a kölcsönvevő szándéka ugyanis rendszerint arra irányult, hogy forintban jusson a kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza, kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor a szerződéskötés idején jellemző forint kölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ezen elvárásnak felelt meg a deviza alapú hitelezés konstrukciója, amelynek alapjául a Ptk. 231.§-ának szabályai szolgáltak. Azonban ennek hatására a konstrukcióhoz az árfolyamváltozás hatásainak fogyasztóra való áthárítása is társult, amely akkoriban a szokásos szerződési gyakorlat része volt. Ez látszott az ilyen típusú megkötött szerződések nagy számából is. Így tehát az árfolyamkockázatot alperesre hárító szerződési rendelkezések alperes külön figyelemfelhívó tájékoztatása és erre vonatkozó elfogadó nyilatkozata nélkül is a szerződés részévé váltak.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ilyen szerződési rendelkezések kapcsán felperesi jogelőd1.-nek ne lett volna tájékoztatási kötelezettsége.

A szerződéskötéskor hatályos, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6) bekezdése szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

A (7) bekezdés a) pontja értelmében a (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.

Az alperes tehát a fentiek szerint magánszemélyként, történetesen fogyasztóként lakossági, ezen belül fogyasztási kölcsönszerződést kötött, így a Hpt. 203.§ (6) bekezdésében foglalt, a lakossági ügyféllel szemben támasztott követelményeknek megfelelt. A perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Hpt. a devizahitel fogalmát nem határozta meg, de 3.§ (1) bekezdésének b) pontjában foglalt, a pénzügyi szolgáltatás fogalmának meghatározása

arra enged következtetni, hogy a hitel vagy kölcsön devizában történő nyújtása, mint pénzügyi szolgáltatás volt a Hpt. 203. § (6) bekezdésében írt, fokozott tájékoztatási kötelezettség cél területe. A devizakölcsön és a deviza alapú kölcsön vagy hitel közötti különbség tétel a gyakorlatba lényegében a 6/2013. PJE határozat meghozatalát követően került be. Ezt megelőzően, azaz a jelen perbeli kölcsönszerződés megkötésekor, érdemi különbségtétel a két konstrukció között nem volt. Erre utal a 6/2013. PJE határozat indokolásának III.1. pontjában foglalt érvelés. A két szerződés típus között fogalmi szinten történő különbség tétel jogszabályi szinten is csak a 83/2010. (III.25.) Korm. rendelet hatályba lépésével jelent meg. Ebből következően a bíróság megítélése szerint a jelen perbeli, bár deviza alapú kölcsönszerződésre a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezései kiterjedtek, tehát ez alapján felperesi jogelőd1. fokozott tájékoztatási kötelezettsége az árfolyamkockázat ismertetésére, valamint annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatásainak megvilágítására kiterjedt. E tájékoztatási kötelezettség egyébként felperesi jogelőd1.-t a Ptk. 205.§ (3) bekezdése alapján is terhelte, amely szerint a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érinti minden lényeges körülményről. Ilyen lényeges körülménynek minősült az egyébként főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezések, azaz az árfolyamkockázatot alperesre terhelő szerződési rendelkezések valós tartalmáról és az árfolyamkockázat alperes törlesztőrészleteire gyakorolt hatásáról szóló tájékoztatás is. E tájékoztatási kötelezettség létét, alátámasztotta alá az is, hogy felperes saját bevallása szerint is jogelődje e tájékoztatási kötelezettségének igyekezett eleget tenni a szerződéskötés folyamatában.

Önmagában a tájékoztatási kötelezettség megszegése nem eredményezi a megkötött kölcsönszerződés jogszabályba ütközésen alapuló semmisségét, hiszen e tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez, a nem vagy nem a jogszabályoknak megfelelő teljesítéséhez sem a Ptk., sem a Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét (6/2013 PJE. indokolás III.3. pont). E tájékoztatási kötelezettség megszegése, elmaradása vagy elégtelensége az árfolyamkockázat alperes által történő viselésére vonatkozó, azaz az árfolyamkockázatot alperesre hárító szerződéses rendelkezések érvényességére gyakorolhatott hatást és eredményezhette ezen kikötések tisztességtelenségét.

A kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Ptk. 209. § (1) értelmében, ha az általános szerződési feltétel tisztességtelen, a kikötést a sérelmet szenvedő fél megtámadhatja.

A Ptk. kölcsönszerződés megkötésekor hatályos 209/A. §-a kimondta, hogy a fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötését a fogyasztó megtámadhatja akkor is, ha az nem minősül általános szerződési feltételnek.

A Ptk. 209/B. § (1) szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg.

A Ptk. 209/B. § (2) alapján egyoldalúan és indokolatlanul hátrányos a jogosultságok és kötelezettségek meghatározása különösen, ha

- a) a szerződésre irányadó lényeges rendelkezéstől jelentősen eltér; vagy
- b) összeegyeztethetetlen a szerződés tárgyával, illetve rendeltetésével.

A Ptk. 209/B. § (3) értelmében a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A Ptk. 209/B. § (5) szerint a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető.

Alperes érvénytelenségi kifogásával támadott szerződési rendelkezések kapcsán fel sem merült a per során az, hogy azok egyedileg megtárgyaltak lennének, és erre a per során adat sem merült fel.

A Hpt. 203. § (6) bekezdés alapján olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A (7) bekezdés értelmében a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell [a)] a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre; [b)] az ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződés esetén a vételi jog érvényesítésének módját és következményeit, a vételár megállapításának, az ügyfél értesítésének és a pénzügyi intézmény elszámolásának módját, valamint azt, hogy biztosítanak-e az ügyfélnek haladékot, mely időszakban az ügyfél értékesítheti az ingatlant, és ha igen, a haladék időtartamát.

A szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209/A. § értelmében a fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötését a fogyasztó mindössze megtámadhatta, semmisségét a törvény nem mondta ki. A Ptk.-ba a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) fogyasztóvédelemre vonatkozó rendelkezései csak később, 2006. március 1-i hatállyal kerültek implementálásra. Addig a jogalkotó a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelettel kívánta biztosítani, hogy az irányelv rendelkezései a nemzeti jogban is megjelenjenek. Ugyanakkor a 2006. március 1. napját megelőzően, de 2004. május 1. napját követően kötött fogyasztói szerződések esetében is semmisséget eredményeznek a tisztességtelen szerződési feltételek, mivel az uniós jogot így a hivatkozott irányelvet is a nemzeti jog rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni, a nemzeti jog szabályait az uniós jogi normákkal együttesen kell figyelembe venni. A kialakult bírói gyakorlat, a jogalkalmazás számára iránymutatást jelentő 3/2011. PK vélemény 2. pontja egyértelmű abban, hogy a 2006. március 1. napját megelőzően, de 2004. május 1. napját követően megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételek tisztességtelenségének is a semmisség a következménye.

Az irányelv 6. cikkével, a tisztességtelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatban az Európai Unió Bírósága a C-240/98. számú ügyben kimondta, hogy a bíróságoknak irányelv-komform módon kell értelmezniük a nemzeti jogszabályokat, a C-243/08. számú ügyben pedig azt, hogy a fogyasztók hatékony védelme csak akkor biztosítható, ha a nemzeti bíróságnak lehetősége van a tisztességtelen feltétel hivatalból történő, vagyis határidőhöz nem kötött értékelésére, továbbá hogy a tisztességtelen feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra, nem szükséges, hogy azt a fogyasztó előzetesen, eredményesen megtámadja. Mindebből pedig az következik, hogy a régi Ptk. 2006. március 1-jét megelőző rendelkezései az irányelv

céljának és rendelkezéseinek megfelelően értelmezendők, úgy, ahogy a fogyasztói érdekek hatékony érvényre juttatásának célja azt szükségessé teszi. Az irányelv céljának pedig a régi Ptk. 209. §-a akként való értelmezése tesz eleget, hogy a 2004. május 1-je és 2006. február 28-a között kötött fogyasztói szerződések részévé vált általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt is - figyelemmel a régi Ptk. 234. § (1) bekezdésére - határidő nélkül lehet keresetet benyújtani, illetőleg a semmiségre hivatkozással arra érvénytelenségi kifogást alapítani.

Ezt a következtetést támasztja alá, hogy a Kúria 2/2014. évi PJE határozatát részben jogszabályi szintre emelő, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) hatálya a 2004. május 1. után kötött fogyasztói kölcsönszerződésekre terjed ki, azaz Magyarországnak az Európai Unióhoz való csatlakozásának kezdő időpontjához kötődik. Az uniós jogi rendelkezések tehát e körben elsőbbséget élveznek, így a tisztességtelen általános szerződési feltétel a 2005. novemberében megkötött kölcsönszerződés esetén is semmisséget eredményez.

Fentiekre tekintettel alperes a Ptk. 209/A. §-ra alapított érvénytelenségi kifogásának vizsgálatát annak ellenére is el kellett végezni, hogy a hivatkozott jogszabályhely csak a szerződéskötést követően került beiktatásra.

A kölcsönszerződés részét képező ÁSZF. 4.1.4. és 4.4.2. tisztességtelenségét alperes az érvénytelenségi kifogásában azzal összefüggésben állította, hogy felperesi jogelőd1.-től a szerződéskötés során, illetve azt megelőzően nem kapott az árfolyamkockázat körében megfelelő, világos és érthető tájékoztatást, és ez váltja ki a kölcsönszerződés fenti rendelkezéseinek, azaz az árfolyamkockázatot alperesre hárító szerződési rendelkezések érvénytelenségét, azaz semmisségét.

Az árfolyamkockázat körében az alperes által kapott tájékoztatás megfelelősége és így az árfolyamkockázat alperes által történő viselésére vonatkozó szerződési rendelkezések világossága és érthetősége szempontjából nemcsak az alperes által hivatkozott, a kölcsönszerződés 7. és 10. pontjában foglaltaknak, és a kölcsönszerződés részét képező ÁSZF 4.1.4. és 4.4.2. pontjában foglalt rendelkezéseknek volt jelentősége. Ezen túlmenően ugyanis a szerződés teljes szövegét és az ÁSZF valamennyi, az árfolyamkockázat áthárításával összefüggésbe hozható rendelkezését figyelembe kellett venni.

A bíróság elsődlegesen e körben rögzíti, hogy külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztatás a perbeli szerződés vonatkozásában nem készült. Felperes a per során ilyet nem csatolt, létezésére nem is hivatkozott, az alperes pedig a per során következetesen állította, hogy az árfolyamkockázatról nem tájékoztatták. A per során meghallgatott Á. Cs. tanú a perrel érintett kölcsönszerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokban nem vett részt, az alperes részére nyújtott árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmára nyilatkozni nem tudott. Ez a tartalom a kölcsönszerződés 7. és 10. pontjában foglalt alperesi nyilatkozatból sem tűnt ki. Ezért a bíróságnak abból kellett kiindulnia, hogy a szerződésben és az annak elválaszthatatlan részét képező ÁSZF-ben foglalt és felperes által hivatkozott tájékoztatás a fenti követelményeknek megfelelt-e, alkalmas volt-e arra, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül az alperes számításba vegye, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat és a tájékoztatás alapján felismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségeire

gyakorolt, akár jelentős hatását, továbbá azt, hogy a kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan, azaz az árfolyamváltozásnak a törlesztésre gyakorolt valamennyi hatását és gazdasági következményeit. Az elégséges tájékoztatással szemben ugyanis ezeket a követelményeket nemcsak a 2/2014.PJE határozat, hanem az alperes által is hivatkozott az Európai Bíróság C-186/16. számú ítélete (a rendelkező rész 2. pontja) és a C-51/17. számú ítélete (74., 75. és 78. pontban írt), illetve az abban írt kritériumok támasztja. A tájékoztatásnak tehát e szerint alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fogyasztó értékeln tudja a kölcsönfelvétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Ezért a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a szerződésben és ÁSZF-ben foglalt felperesi tájékoztatás a fenti követelményeknek megfelelt-e.

A bíróság álláspontja szerint felperesi jogelőd1. által az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás mindössze kockázattelepítésnek tekinthető és nem kockázatteltérítésnek. A bíróság a kockázatteltérítés megfelelésének vizsgálata során figyelemmel volt arra is, hogy a tájékoztatás nem tekinthető megfelelőnek, azaz világosnak és érthetőnek abban az esetben, amennyiben az csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, azok együttes értelmezése alapján.

A perbeli kölcsönszerződés és a hozzá kapcsolódó ÁSZF szövegéből az tűnt ki, hogy az nem ad felvilágosítást az árfolyamváltozásnak a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátatlanságára nézve. Abból nem tűnik ki, hogy a forint svájci frank devizához képesti súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a törlesztőrészekre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent és nemcsak elhanyagolható mértékben növeli a törlesztőrészeket. E rendelkezésekből mindösszesen annyi következett, hogy a fizetési kötelezettség függ a svájci frank árfolyam alakulásától és a deviza pénzpiaci változásától. A számítási képlet szöveges magyarázat hiányába az árfolyam mechanizmusának bemutatására, az abból eredő kockázat feltárására nem alkalmas.

A bíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a szerződéses árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezésekről történt tájékoztatás nem volt világos és egyértelmű, ezért a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezései – az irányelvben foglalt rendelkezések szem előtt tartása mellett – a Ptk. 209/A. §-a, 209/B.§ (1) bekezdése, valamint a Ptk. 234.§ és 235. §- alapján érvénytelenek, semmisek. Mivel ez a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés, ennek érvénytelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi.

Felperes keresetét a szerződés teljesítésének jogcímére alapította. Állította, hogy a kölcsönszerződésből eredő követelést engedményezés útján felperesi jogelőd2.-től megszerezte. Az engedményezés tényét a keresetleveléhez mellékelte engedményezési értesítő másolatával igazolta. Az engedményezés időpontjában hatályos, a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) 6:193.§-a értelmében a kötelelem jogosultja, az engedményező az új jogosult, azaz az engedményesre ruházta át az adott kötelelem kötelezettjével szembeni valamely követelését. Az engedményezés következtében tehát csak az átruházott jogosultság tekintetében következik be alanyváltozás, a kötelelem egyéb elemei tekintetében az engedményezés nem jár alanyváltozással: az engedményezés után is az engedményező és a kötelezett maradnak az eredeti kötelelem alanyai. Az engedményesnek az engedményezés alapján csak a követelés érvényesítésére keletkezik joga, a szerződés érvénytelensége esetén azonban az érvénytelenség jogkövetkezményeinek

levonása iránti igény nem illeti meg pusztán az engedményezés alapján. A felperes ugyan nem is ilyen címen terjesztette elő keresetét, de az részére a fentiek alapján az engedményesi pozíciója révén sem volt megítélhető. Ezért a bíróság a felperes keresetét elutasította.

A kereset kölcsönszerződés érvénytelenségére tekintettel történő elutasítása okán a bíróságnak a felmondás joghatás kiváltására való alkalmasságát vizsgálnia nem kellett.

A bíróság a perköltségről a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, amely szerint a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pereszes felet kell kötelezni. A per során felperes pereszes lett, ezért a bíróság őt kötelezte alperes perköltségének viselésére. Alperes a per során jogi képviselővel járt el, akinek a munkadíját a bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján az alperesi jogi képviselő és alperes között létrejött megállapodás, valamint az ügyvéd által kifejtett tevékenység figyelembe vételével nettó 165.000,- Ft mértékben állapította meg. A munkadíjon felül az általános forgalmi adót felszámítani nem kellett az alperesi jogi képviselő alanyi adómentességére tekintettel. Így kötelezte felperest a bíróság alperes javára 165.000,- Ft perköltség megfizetésére.

Szentendre, 2023. március 13.

dr. Rusznák Anita s.k.
bíró